Euroopa Parlament
2024-2029

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0067

Tundlike liikide kaitset ja võõrliikide vastast võitlust edendavad ning kohalikule majandusele kasu toovad kalavarude majandamise lähenemisviisid

Euroopa Parlamendi 10. märtsi 2026. aasta resolutsioon tundlike liikide kaitset ja võõrliikide vastast võitlust edendavate ning kohalikule majandusele kasu toovate kalavarude majandamise lähenemisviiside kohta (2025/2011(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut (ELi toimimise leping), eriti selle artiklit 43,

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrust (EL) nr 1380/2013 ühise kalanduspoliitika kohta, millega muudetakse nõukogu määruseid (EÜ) nr 1954/2003 ja (EÜ) nr 1224/2009 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 2371/2002 ja (EÜ) nr 639/2004 ning nõukogu otsus 2004/585/EÜ[1] (ühise kalanduspoliitika määrus),

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2014. aasta määrust (EL) nr 1143/2014 looduslikku tasakaalu ohustavate võõrliikide sissetoomise ja levimise ennetamise ja ohjamise kohta (invasiivsete võõrliikide määrus)[2],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta määrust (EÜ) nr 1007/2009 hülgetoodetega kauplemise kohta[3],

– võttes arvesse nõukogu 20. novembri 2009. aasta määrust (EÜ) nr 1224/2009, millega luuakse ühenduse kontrollisüsteem ühise kalanduspoliitika eeskirjade järgimise tagamiseks, muudetakse määrusi (EÜ) nr 847/96, (EÜ) nr 2371/2002, (EÜ) nr 811/2004,

---

1 ELT L 354, 28.12.2013, lk 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1380/oj.
2 ELT L 317, 4.11.2014, lk 35, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/1143/oj.
3 ELT L 286, 31.10.2009, lk 36, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1007/oj.

(EÜ) nr 768/2005, (EÜ) nr 2115/2005, (EÜ) nr 2166/2005, (EÜ) nr 388/2006, (EÜ) nr 509/2007, (EÜ) nr 676/2007, (EÜ) nr 1098/2007, (EÜ) nr 1300/2008, (EÜ) nr 1342/2008 ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EMÜ) nr 2847/93, (EÜ) nr 1627/94 ja (EÜ) nr 1966/2006[4] (kalanduskontrolli määrus),

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrust (EL) 2019/1241, mis käsitleb kalavarude ja mereökosüsteemide kaitsmist tehniliste meetmete abil ning millega muudetakse nõukogu määrusi (EÜ) nr 1967/2006, (EÜ) nr 1224/2009 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EL) nr 1380/2013, (EL) 2016/1139, (EL) 2018/973, (EL) 2019/472 ja (EL) 2019/1022 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 894/97, (EÜ) nr 850/98, (EÜ) nr 2549/2000, (EÜ) nr 254/2002, (EÜ) nr 812/2004 ja (EÜ) nr 2187/2005[5],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. novembri 2023. aasta määrust (EL) 2023/2842, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1224/2009, nõukogu määruseid (EÜ) nr 1967/2006 ja (EÜ) nr 1005/2008 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EL) 2016/1139, (EL) 2017/2403 ja (EL) 2019/473 kalanduskontrolli osas[6],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2024. aasta määrust (EL) 2024/1991, mis käsitleb looduse taastamist ja millega muudetakse määrust (EL) 2022/869[7],

– võttes arvesse nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta[8] (elupaikade direktiiv),

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta direktiivi 2008/56/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse merekeskkonnapoliitika-alane tegevusraamistik[9] (merestrateegia raamdirektiiv),

---

4 ELT L 343, 22.12.2009, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1224/oj.

5 ELT L 198, 25.7.2019, lk 105, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1241/oj.

6 ELT L, 2023/2842, 20.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2842/oj.

7 ELT L, 2024/1991, 29.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1991/oj.

8 EÜT L 206, 22.7.1992, lk 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj.

9 ELT L 164, 25.6.2008, lk 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2008/56/oj.

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiivi 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta[10] (linnudirektiiv),

– võttes arvesse oma 9. juuni 2021. aasta resolutsiooni ELi elurikkuse strateegia kohta aastani 2030 – toome looduse oma ellu tagasi[11],

– võttes arvesse oma 11. mai 2023. aasta resolutsiooni ELi vetikasektori tugevamaks ja kestlikumaks muutmise kohta[12],

– võttes arvesse oma 18. jaanuari 2024. aasta resolutsiooni ühise kalanduspoliitika rakendamise seisu ja tulevikuväljavaadete kohta[13],

– võttes arvesse ÜRO kestliku arengu eesmärke, eelkõige eesmärki nr 14 – ookeani- ja mereökosüsteemid, eesmärki nr 15 – elurikkus ja maismaa-ökosüsteemid, eesmärki nr 1– kaotada vaesus, eesmärki nr 2 – kaotada nälg ja eesmärki nr 11 – kestlikud linnad ja kogukonnad,

– võttes arvesse Kunmingi-Montréali üleilmset elurikkuse raamistikku,

– võttes arvesse laevade ballastvee ja setete kontrolli ja käitlemise rahvusvahelist konventsiooni,

– võttes arvesse kodukorra artiklit 55,

– võttes arvesse kalanduskomisjoni raportit (A10-0018/2026),

A. arvestades, et EL on juba ammu tunnistanud säästva kalapüügi ja ökosüsteemipõhise lähenemisviisi tähtsust kalavarude majandamisel, sealhulgas tundlike liikide kaitsmisel, kohaliku majanduse toetamisel ning toiduga kindlustatuse ja kestlike toidusüsteemide tagamisel;

B. arvestades, et EL on rakendanud mitmeid õigusraamistikke ohualdiste mereliikide taastamiseks ja kaitsmiseks;

C. arvestades, et EL lõimib tundlike liikide kaitse ja taastumise ka muudesse õigusraamistikesse, näiteks hiljuti läbi vaadatud kalanduskontrolli määrusesse, tagades tervikliku lähenemisviisi tundlike liikide kaitsmisel kasutatavate andmete kogumisele;

D. arvestades, et Rahvusvaheline Looduse ja Loodusvarade Kaitse Liit (IUCN) avaldab punase raamatu ehk liikide kaitsestaatuse põhjaliku loetelu, mis annab olulist teavet tundlike mereliikide tundliku olukorra kohta ja rõhutab, mida on nende kaitseks vaja teha;

---

10 ELT L 20, 26.1.2010, lk 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/147/oj.
11 ELT C 67, 8.2.2022, lk 25.
12 ELT C, C/2023/1074, 15.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1074/oj.
13 ELT C, C/2024/5734, 17.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5734/oj.

E. arvestades, et tundlike liikide kaaspüük kujutab endast suurt ohtu mere elurikkusele, nagu on tunnistatud rahvusvahelistes ja piirkondlikes konventsioonides ning ELi õigusaktides;

F. arvestades, et merelinnud on üks mereökosüsteemide tervise näitajaid, arvestades nende osatähtsust mere toiduahela peamise röövloomana;

G. arvestades, et sidusrühmad teevad mitmes projektis koostööd, et katsetada uusi majandamismeetodeid ja -vahendeid, vähendamaks tundlike liikide kaaspüüki ja juhupüüki püügioperatsioonide ajal;

H. arvestades, et Euroopa Keskkonnaameti 2025. aastal avaldatud andmed[14] näitasid, et merekaitsealad hõlmasid 13,7 % ELi vetest;

I. arvestades, et komisjoni ookeanide ja veekogude missiooni teenuste portaali[15] aruande kohaselt oli 2023. aastal kalapüük lubatud rohkem kui 40 %-l merekaitsealadest, seda piirati vähem kui 25 %-l ja see keelati sõnaselgelt ainult 0,4 %-l aladest;

J. arvestades, et invasiivsed võõrliigid on üks elurikkuse kadumise põhjuseid, avaldavad kahjulikku mõju kalandusele ja vesiviljelusele ning ökosüsteemi tähtsusele ning võivad kahjustada inimeste tervist, taristut ja bioturvalisust;

K. arvestades, et võõrliikide vesiviljelus piiratud kontrollimeetmetega kujutab endast ohtu, kuna liik võib põgeneda ja muutuda invasiivseks, mis ohustab kohalikke looduslikke liike ja keskkonda;

L. arvestades, et EL on võtnud vastu mitu meedet eesmärgiga vältida invasiivsete võõrliikide sissetoomist, avastada ja kaardistada nende levikut ning selle vastu võidelda, sealhulgas eelkõige invasiivsete võõrliikide määruse, millega kehtestatakse liidu jaoks probleemsete invasiivsete võõrliikide loetelu ja jõustatakse kontrollimeetmed;

M. arvestades, et invasiivsete võõrliikide määruse kohaselt on invasiivsed võõrliigid need liigid, mille negatiivne mõju on nii suur, et need nõuavad ELi tasandil kooskõlastatud ja ühtset sekkumist, ning seetõttu on keelatud neid sisse tuua, omada, kasvatada, transportida või nendega kaubelda või neid vabalt looduskeskkonda viia või lasta;

N. arvestades, et üks merestrateegia raamdirektiivis loetletud hea keskkonnaseisundi kindlaksmääramise kvalitatiivseid tunnuseid on see, et inimtegevuse tagajärjel sissetoodud võõrliike hoitakse tasemel, mis ei kahjusta ökosüsteeme;

---

14 Euroopa Keskkonnaamet, „Marine protected areas in Europe’s seas“ (Merekaitsealad Euroopa meredes), Euroopa Keskkonnaameti veebisait – Analysis and data – Indicators (Analüüs ja andmed – näitajad), 6. november 2025.

15 Euroopa Komisjon, „Study on regulations in EU Marine Protected Areas: insights and implications“, ookeanide ja veekogude missiooni teenuste portaali veebisait.

O. arvestades, et nõuetekohane ja õigeaegne andmete kogumine on väga oluline, et tagada invasiivsete võõrliikide avastamine ja nende leviku kaardistamine ning kehtestada ja rakendada meetmeid nende liikide leviku vastu võitlemiseks võimalikult sihipäraselt ja toimivalt;

P. arvestades, et erinevaid tegevusi, nagu meretransport või turism, peetakse invasiivsete võõrliikide leviku olulisteks vektoriteks, eelkõige sõltuvalt sellest, missuguseid leevendusmeetmeid kasutatakse ja kui valvsad ollakse;

Q. arvestades, et ELi elurikkuse strateegias võeti kohustus ohjata väljakujunenud invasiivseid võõrliike ja vähendada 2030. aastaks punasesse raamatusse kantud liikide arvu, mida need ohustavad, 50 %;

R. arvestades, et Euroopa võõrliikide teabevõrgustik (EASIN) seirab praegu eri keskkondades 12 423 võõrliiki, millest 1 440 (11,6 %) on mereliigid; arvestades, et 2019. aasta seisuga on invasiivsete võõrliikide surve all 53 % Euroopa rannikualadest, sealjuures esinevad märkimisväärsed piirkondlikud erinevused – Läänemere rannikust 33 %, Musta mere rannikust 100 %, Vahemere rannikust 98 % ja Atlandi ookeani kirdeosa rannikust 25 %;

S. arvestades, et kliimamuutused, eriti ookeanide soojenemine, ning kaupade ja inimeste suurenenud liikumine on invasiivsete võõrliikide sissetoomise põhitegurid ning võivad suurendada nende mõju tundlikele liikidele, ökosüsteemidele ja seega ka püügitegevusele;

T. arvestades, et invasiivsete võõrliikide vohav levik kahjustab oluliselt kalandust ja vesiviljelust nii lühikeses kui ka pikas perspektiivis, sealhulgas kahjustab see püügivahendeid või vesiviljeluse taristut, vähendab püüki, looduslikku juurdekasvu ja tootlikkust ning häirib ökosüsteeme, ning see kõik ohustab ökoloogilist tasakaalu ja kalapüügiga tegelevate kogukondade majanduslikku elujõulisust;

U. arvestades, et invasiivsed võõrliigid, sealhulgas röövloomade võõrliigid, ei ohusta mitte ainult ökoloogilist tasakaalu, vaid ka rannapüügiga tegelevate kogukondade, eelkõige kalanduse ning väikeste ja keskmise suurusega vesiviljelusettevõtete sotsiaalset ja majanduslikku elujõulisust;

V. arvestades, et ökosüsteemipõhine lähenemisviis kalavarude majandamisele ning vesiviljeluse planeerimisele ja ruumilisele majandamisele võib parandada mõlema sektori vastupanuvõimet ja nende kohanemisvõimet, eelkõige kohalikul tasandil;

W. arvestades, et nagu on tunnistatud ELi toimimise lepingu artiklis 349, on ELi äärepoolseimatel piirkondadel kalavarude majandamisel, tundlike liikide kaitsel ja invasiivsete võõrliikide ennetamisel ainulaadsed probleemid ja võimalused; arvestades, et näitajaid, millega mõõdetakse püügivõimsuse ja kalapüügivõimaluste tasakaalu, tuleb kohandada vastavalt kohalikele oludele, võttes

arvesse piirkonna geograafilist kaugust, selle elurikkust ja ainulaadsust, sotsiaalseid ja majanduslikke eripärasid ning kohaliku kalandussektori otsustavat tähtsust toiduga kindlustatuse tagamisel ja piirkonna majanduse toetamisel;

X. arvestades, et invasiivsete võõrliikide vastu võitlemine nõuab ka tugevat rahvusvahelist tegevust; arvestades, et bioloogilise mitmekesisuse konventsioonis tunnistatakse, et invasiivsed võõrliigid on valdkondadevaheline probleem, ning Kunmingi-Montréali üleilmse elurikkuse raamistiku eesmärk on vähendada invasiivsete võõrliikide sissetoomist ja levikut 2030. aastaks vähemalt 50 %;

Y. arvestades, et keskkonnakaitsega peavad kaasnema meetmed, mis tugevdavad Euroopa kalalaevastiku konkurentsivõimet, tagavad selle sektori majandusliku elujõulisuse ja põlvkondade vahetumise rannikukogukondades;

Z. arvestades, et invasiivsete liikide levik ja kiskjate populatsioonide suurenemine mõnes piirkonnas mõjutab ökosüsteemi ning kalandus- ja vesiviljelussektorit, kusjuures eriti vähekaitstud on väikesemahulised rannikuettevõtjad;

AA. arvestades, et komisjoni korraldatud avaliku konsultatsiooni käigus märkis 94 % kõigist vastajatest, et nad on hülgetoodete turule laskmise vastu või tugevalt selle vastu, lükates selle tagasi kui kalavarude majandamise meetme; arvestades, et 89 % vastanutest märkis, et hülgejaht tekitab suuri eetilisi probleeme[16];

AB. arvestades, et Eurostatil on põhjalik andmebaas püügi pikaajaliste andmete kohta, mis annab väärtuslikku teavet toimivate kalavarude majandamise strateegiate väljatöötamiseks ja tundlike liikide hindamiseks ning millest võib olla abi võõrliikide varajase hoiatamise süsteemide loomisel;

AC. arvestades, et kaitse- ja majandamispüüdlustele võivad kaasa aidata ka muud tulemuslikud piirkonnapõhised kaitsemeetmed;

AD. arvestades, et ballastvee kohta puuduvad otsesed ELi standardid; arvestades, et invasiivsete võõrliikide sissetoomise ja levimise ennetamise ja ohjamise eeskirjades tunnistatakse, et üks võimalik meede probleemsete invasiivsete võõrliikide ohjamiseks on laevade ballastvee ja setete kontrolli ja käitlemise rahvusvaheline konventsioon;

Tundlikud liigid: ookeanide vastupanuvõime näitajad

---

16 Euroopa Komisjon, „Trade in seal products – fitness check of EU rules“ (Hülgetoodetega kauplemine – ELi eeskirjade toimivuskontroll), Euroopa Komisjoni veebisait.

1. rõhutab, kui oluline on tagada ELis heas seisundis mereökosüsteemid, elupaigad ja liigid;

2. rõhutab, et tundlikel liikidel mereökosüsteemides ainulaadne osatähtsus ning nende majandamine, kaitse ja säilitamine on kasulik nii keskkonnaalaselt, majanduslikult kui ka sotsiaalselt;

3. rõhutab, et paljud tundlikud liigid on mereökosüsteemide seisundi väärtuslikud näitajad, hoiatavad varakult ökoloogilise tasakaalustamatuse eest ja aitavad kaasa ökosüsteemi vastupanuvõimele, millel on otsene mõju kalanduse ja vesiviljeluse tootlikkusele;

4. nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid rakendaksid kalavarude majandamisel ökosüsteemipõhist lähenemisviisi koos lähenemisviisidega, mis keskenduvad tundlike liikide kaitsele, toetades samal ajal kalurite majanduslikku ja sotsiaalset jõukust ning tagades ELi eesmärkide ja rahvusvaheliste kohustuste täitmise seoses merekaitsealade ja suure elurikkusega piirkondadega;

5. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama, et kliimamuutustest tingitud muutused ökosüsteemides kajastuksid järjepidevalt keskkonnamõju hindamistes ja kalavarude majandamises;

6. nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid vähendaksid tundlike mereliikide juhupüüki ja võimaluse korral lõpetaksid selle kooskõlas määruse (EL) 2019/1241 artikliga 3, tagades, et selline püük ei ohusta nende liikide kaitsestaatust;

7. rõhutab, et viimastel aastakümnetel on elupaigad muutunud, mis on viinud mõne liigi kadumiseni, võimaldades samal ajal uute liikide saabumist; rõhutab, et sellega seoses on vaja suurendada kodanike, eelkõige kalurite ja harrastuskalurite teadlikkust andmete kogumise tähtsusest ning kasutada kohanemisvõimelist majandamist;

8. rõhutab, kui tähtsad on teaduspõhised merekaitsealade majandamiskavad, sealhulgas nende keskkonna-, sotsiaalsed ja majanduslikud mõõtmed ja tulemused, et tagada kaitsemeetmete sihipärasus, toimivus ja kooskõla ökosüsteemispetsiifiliste vajadustega ning nende toimiv rakendamine; juhib tähelepanu ELi eesmärgile kaitsta 2030. aastaks 30 % ELi meredest;

9. tuletab meelde, et kalurid peavad olema lahenduse lahutamatu osa ja esindatud kõigis nõuandvates organites, ning rõhutab sellega seoses, kui oluline on tagada kõigi kalurite, eelkõige väikesemahulise ja käsitööndusliku kalapüügiga tegelevate kalurite esindatus; tunneb muret selle pärast, et nende esindatus ei ole alati piisavalt tagatud;

10. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles kasutama täielikult ära ühise kalanduspoliitika vahendeid, eelkõige tehnilisi meetmeid, et tegeleda kalanduse koostoimega ja tõhustada tundlike liikide kaitset, tagades samal ajal õiglase ja piisava hüvitise kaluritele, keda mõjutab

juurdepääsu kaotamine traditsioonilistele püügipiirkondadele, kooskõlas Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi sätetega; kutsub komisjoni üles tagama kehtivate õigusaktide rakendamise ja jõustamise;

11. nõuab tungivalt, et liikmesriigid kasutaksid kalapüügivõimaluste eraldamisel täielikult ära ühise kalanduspoliitika määruse artikli 17 sätteid, motiveeriksid kalureid võtma meetmeid tundlike liikide kaaspüügi minimeerimiseks või lõpetamiseks ning pakuksid stiimuleid kalalaevadele, mis kasutavad selektiivseid püügivahendeid või väiksema keskkonnamõjuga püügitehnikaid, pöörates erilist tähelepanu väikesemahulise püügiga tegelevatele laevastikele;

12. tuletab meelde, kui olulised on ühise kalanduspoliitika raames kogutud andmed, et teha põhjalikult kindlaks kalanduse mõju tundlikele liikidele, ning kui olulised on täiustatud seiresüsteemid kooskõlas teaduslike nõuannete ja ELi õigusaktidega; rõhutab, kui olulised on põhjalikud liigispetsiifilised kaaspüügi andmed, et võimaldada sihipäraseid leevendusmeetmeid, anda teavet kohanemisvõimeliste majandamisstrateegiate jaoks ning hõlbustada tasakaalustatud ja teaduspõhiste meetmete vastuvõtmist, milles võetakse arvesse ka sotsiaal-majanduslikke tegureid ja tagatakse ELi toiduga kindlustatus;

13. rõhutab, kui tähtis on terviklik lähenemisviis kõigis poliitikavaldkondades, et aidata tugevdada tundlike liikide ja elupaikade seiret, kaitset, taastamist ja taastumist; rõhutab sellega seoses, kui oluline on rakendada kehtivaid õigusakte kõigis asjaomastes poliitikavaldkondades, minnes kaugemale ühise kalanduspoliitikaga otseselt seotud valdkondadest;

14. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tugevdama ökosüsteemipõhiseid lähenemisviise merekeskkonna majandamisele, võttes võimaluse korral arvesse liikide vastastikmõju ja kõiki mereökosüsteeme mõjutavaid survetegureid, sealhulgas kliimamuutusi ja reostust nii maismaal kui ka muudest allikatest;

15. rõhutab, et merekaitsealad, mida kaitstakse ja majandatakse tõhusalt parimate kättesaadavate teadusandmete põhjal, aitavad sõltuvalt nende kaitse-eesmärkidest minimeerida tundlike liikide juhupüüki, kaitsta kalade kudemis- ja noorkalade kasvualasid ning noorkalu ning vähendada mõju tundlikele elupaikadele;

16. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles hindama piirkondliku ja kohaliku populatsiooni suurust, liikide seisundit ja suundumusi ning tasakaalustamata populatsioonide võimalikku mõju püügitegevusele, et tagada kalavarude ökosüsteemipõhine majandamine, sealhulgas tundlike liikide kaitsmise meetmed;

17. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles suurendama toetust teadusprogrammidele, mis käsitlevad tundlikke liike ja majandamise lähenemisviise, nagu on kindlaks määratud asjakohastes

õigusaktides; rõhutab asjaolu, et mõnes piirkonnas mõjutavad tundlikud liigid, nagu kormoranide ja hüljeste kasvav populatsioon, kalavarusid ning kalandus- ja vesiviljelustegevust ning teisi tundlike liikide populatsioone; on arvamusel, et õigusraamistikul on vajalikud vahendid olukorra parandamiseks, arvestades tundlike liikide kohalikku staatust; kutsub seetõttu komisjoni ja liikmesriike üles kaaluma võetavate meetmete hulgas kõiki linnudirektiivis ja elupaikade direktiivis sätestatud võimalusi, et paremini hõlbustada aktiivset ja toimivat populatsioonide majandamist ning toetada ökosüsteemipõhist majandamist;

18. nõuab tungivalt, et komisjon tagaks, et ELi kalavarude majandamise lähenemisviisid oleksid kooskõlas ühise kalanduspoliitika, ELi elurikkuse strateegia aastani 2030 ja ELi rahvusvaheliste kohustustega, nagu Kunmingi-Montréali üleilmne elurikkuse raamistik; rõhutab sellega seoses, et tuleks võtta meetmeid, et peatada tundlike liikide vähenemine ELi mereökosüsteemides, sealhulgas asjakohaste kaitsemeetmete rakendamise ja elupaikade kaitse abil;

19. kutsub komisjoni üles võtma piirkondlikes kalandusorganisatsioonides meetmeid tundlike liikide kaaspüügi vähendamiseks ja võimaluse korral kaotamiseks ning piirama mereandidega kauplemist ja nende importi ja tugevdama meetmeid ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügi vastu, sealhulgas tugevdades tollikontrolli ja tehes koostööd piirkondlike kalandusorganisatsioonide partneritega;

Invasiivsed võõrliigid: oht meie ookeanile ja majandusele

20. rõhutab, et invasiivsed võõrliigid ohustavad kalandust ja vesiviljelust, kohalikku mere elurikkust ja ökosüsteeme, mõjutades seega kalurite ja rannikukogukondade elatist ja sissetulekut;

21. tõstab esile väikesemahulise rannapüügi olulist panust kohalikku majandusse ja ELi toiduga kindlustatusse, rõhutades, et seda ohustavad üha enam keskkonnastressorid, nagu invasiivsed liigid ja kliimamuutused, sealhulgas teatavate liikide massiline liikumine, eelkõige vee soojenemise tõttu, mis põhjustab suuri kaotusi, eelkõige karpide ja vähiliste kasvatajatele, keda karistatakse kahekordselt tootmise vähenemise ja röövloomadega seotud kulude suurenemisega;

22. tuletab meelde, et ELis on rangelt reguleeritud 88 invasiivset võõrliiki, sealhulgas 47 loomaliiki ja 41 taimeliiki, mis on liidu jaoks probleemsed;

23. peab kahetsusväärseks, et praeguses liidu jaoks probleemsete liikide nimekirjas ei ole invasiivsete võõrliikide ohtu ELi kalandusele, vesiviljelusele ja merekeskkonnale täielikult arvesse võetud – praegu

on nimekirja kantud vaid kaks mereliiki (*Plotosus lineatus* ja *Rugulopteryx okamurae*) ning teatud liigid, keda leidub riimveelises keskkonnas; nõuab selle nimekirja täiustamist ajakohastatud teaduslike nõuannete ja riskianalüüside alusel;

24. juhib tähelepanu sellele, et liike tuleb majandada õigesti ja märgib murega liikide suurenenud esinemist teatavates piirkondades, näiteks:

    a) Vaikse ookeani austri ja võõrvähkide liigid Põhjamere lõunaosas, eelkõige Madalmaade rannikul;

    b) must mudil (*Gobius niger*), kes mõjutab ökosüsteemi ja ohustab konkreetselt krevette, lestalisi ja kohalikke mudilaid, eriti Põhjamere vetes;

    c) tavaline sinikrabi (*Callinectes sapidus*), *Hemigrapsus takanoi*, Ameerika Atlandi ookeani kammloom (*Mnemiopsis leidyi*) ja Atlandi ookeani kirdeosas elav kinnituv meduus (*Gonionemus vertens*);

    d) india tiibkala (*Pterois miles*), sinitähniline sarvkala (*Fistularia commersonii*) ja hiid-jänespea (*Lagocephalus sceleratus*) Kreeka ja Küprose ümbruses;

    e) Hispaanias Ebrosse sisse toodud rändkarp (*Dreissena polymorpha*) ja harilik säga (*Silurus glanis*);

    f) Aasia vetikad *Rugulopteryx okamurae*, eelkõige Vahemere lääneosas;

25. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles looma piirkondlikke liigispetsiifilisi seiresüsteeme, sealhulgas koordineeritud varajase hoiatamise ja reageerimise strateegiaid seoses majanduslikult olulisi elupaiku mõjutavate võõrliikidega;

26. peab spetsiaalsete meres elavate invasiivsete võõrliikide seireprogrammide puudust kahetsusväärseks ning nõuab paremaid seiremeetodeid ja näitajate ühtlustamist kogu ELis ning suuremat tehnilist ja rahalist toetust, eelkõige äärepoolseimate piirkondade jaoks, mis vajavad oma ainulaadse bioloogilise mitmekesisuse ja kauguse tõttu spetsiifilist lisarahastamist;

27. soovitab kehtestada künnise määramise metoodika ja väärtused kõigi Euroopa merepiirkondade ja allpiirkondade jaoks, võttes arvesse mõju kalandusele ja vesiviljelusele, liikumisteede hallatavust ning vajadust rangemalt kontrollida ELi ja kolmandate riikide laevastikke, keskendudes invasiivsetele liikidele, samuti tagada laevade ballastvee ja setete kontrolli ja käitlemise rahvusvahelise konventsiooni täitmine ning kohaldada suuniseid laevakere veeorganismidega kattumise kohta;

28. rõhutab võimalikke seoseid maismaa- ja mageveeökosüsteemidesse ning ookeanidesse ja meredesse sissetoodud invasiivsete võõrliikide vahel ning nende mõju kalandusele ja vesiviljelusele; kutsub komisjoni üles töötama välja selle probleemiga tegelemise tervikliku strateegia;

29. rõhutab, et terviklik, ennetav ja mitmesuunaline liikumisteede põhine majandamise lähenemisviis on täielik prioriteet, et mõjusalt vältida invasiivsete võõrliikide sissetoomist merekeskkonda ning võidelda nende leviku vastu ja tegeleda nende leviku algpõhjustega; julgustab liikmesriike kasutama rohkem tulevikuseiret ja uudseid meetodeid, nagu keskkonna DNA, tehisintellekt ja automaatne seire, samuti kaasama kalureid, õngitsejaid, rannikukogukondi ja kodanikuteadust, et teha kindlaks ja prioriseerida uusi, esilekerkivaid ning kalanduse ja vesiviljeluse jaoks ohtlikke suure riskiga invasiivseid võõrliike; nõuab tungivalt, et komisjon kohaldaks seda integreeritud lähenemisviisi Euroopa maailmamerepakti rakendamisel, et tagada kooskõlastatud tegevus kõigis sektorites ja liikmesriikides;

30. kutsub liikmesriike üles tugevdama teabevahetust, kooskõlastamist ja koostööd, eelkõige piiriülestel aladel, kasutades samal ajal bioturvalisust, et rakendada kiiresti meetmeid meres elavate invasiivsete võõrliikide varajaseks avastamiseks ja kiireks likvideerimiseks ning ohjata juba laialdaselt levinud liike; palub lisaks, et komisjon teeks liikmesriikidega koostööd, et laiendada neid meetmeid koostöö kaudu sama merepiirkonda jagavate ELi mittekuuluvate riikidega;

31. soovitab ELi ametitel teha tihedamat koostööd teadusasutustega, et parandada teadmussiiret ja rakendusuuringuid invasiivsete mereliikide leviku, mõju ja kontrolli kohta;

32. rõhutab, et Vahemeri, mis ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni andmetel soojeneb ülejäänud maailmast 20 % kiiremini, on eriline tulipunkt, kus leidub rohkem invasiivseid võõrliike kui üheski teises meres kogu maailmas, mis tähendab märkimisväärset negatiivset mõju mereökosüsteemidele ning kalandus- ja vesiviljelussektorile, seega tuleb Vahemerele erilist tähelepanu pöörata; nõuab sellega seoses tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid eraldaksid lisavahendeid ja võtaksid kiireloomulisi meetmeid, et peatada nende liikide levik selles merepiirkonnas;

33. palub, et komisjon toetaks Vahemere üldist kalanduskomisjoni tema teaduslikes seirealgatustes ja katseprojektides, et lahendada invasiivsete mereliikidega seotud probleeme;

34. kutsub komisjoni üles tegema Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi ja muude eelarveprogrammide raames kättesaadavaks konkreetsed rahalised vahendid, et toetada koostöös kalurite, kohalike ametiasutuste ja teadusorganisatsioonidega invasiivsete liikide uurimist, ennetamist ja likvideerimist või, kui

likvideerimine ei ole võimalik, nende leviku ohjamist ja taastumist nende leviku mõjust; kinnitab veel kord oma seisukohta, et need vahendid tuleks järgmises mitmeaastases finantsraamistikus kättesaadavaks teha;

35. toonitab EASINi teavitussüsteemi tähtsust, eelkõige uutest avastustest, likvideerimismeetmetest ja ametliku kontrolliga seotud avastustest õigeaegse ning tervikliku teatamise seisukohast; nõuab tungivalt, et liikmesriigid täiustaksid süsteemi, esitades lisateavet, eriti andmeid leviku kohta, eelkõige kaluritelt, vesiviljeluse ettevõtjatelt ja muudelt asjaomastelt sidusrühmadelt saadud teabe abil;

36. tuletab meelde invasiivsete võõrliikide rahvusvahelist mõõdet ja soovitab ELil tugevdada oma sellealaseid meetmeid, kasutades kõiki olemasolevaid rahvusvahelisi foorumeid ja eelkõige piirkondlikke kalandusorganisatsioone, bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni ja Kunmingi-Montréali üleilmset elurikkuse raamistikku; nõuab, et EL tõhustaks teadmiste jagamist ja vastastikust õppimist teiste rahvusvaheliste organisatsioonide ja kolmandate riikidega;

37. rõhutab võimalust teha koostööd sama merepiirkonda jagavate kolmandate riikidega, sealhulgas piirkondlike kalandusorganisatsioonide kaudu, et jagada parimaid tavasid, võimendada investeeringuid ja seada ühised eesmärgid invasiivsete võõrliikide mõjuga võitlemiseks;

Rannikukogukondade võimalused ja probleemid

38. rõhutab, et invasiivsetel võõrliikidel on märkimisväärne negatiivne mõju mere elurikkusele ja ökosüsteemidele, sinise majanduse tegevustele, sealhulgas kalandusele ja vesiviljelusele, ning muule majandustegevusele, mis ei ole seotud merega, ning rannikukogukondadele ja ühiskonnale tervikuna; leiab, et uute sissetungide toimivaks ennetamiseks ja edukate leevendusmeetmete rakendamiseks on äärmiselt oluline arvestada invasiivsete võõrliikide laiemaid sotsiaalseid, majanduslikke ja kultuurilisi tagajärgi, mis ulatuvad elurikkuse kadumisest ja ökosüsteemidele avalduvast mõjust kaugemale;

39. nõuab tungivalt, et komisjon töötaks välja spetsiaalse näitaja tundlike ja invasiivsete liikide kohta ELi meredes, võttes arvesse selliseid nimekirju nagu IUCNi punane raamat, mis tuleks lisada kestliku arengu eesmärkidega seotud Eurostati väljaannetesse, et paremini seirata levikut ning kaitse- ja muid kontrollimeetmeid;

40. kutsub komisjoni üles lisama tulevastesse Euroopa teadusprojektidesse ja innovatsiooniprogrammidesse rahastamise invasiivsete võõrliikide uurimiseks ning keskkonnasõbralikeks lahendusteks nende säästvaks majandamiseks ja kontrolliks;

41. rõhutab, kui oluline on toetada mõjutatud kalandus- ja vesiviljelusettevõtjaid hüvituskavade ja kohanemisfondide kaudu kooskõlas kehtivate finantssätetega, eelkõige piirkondades, mis seisavad invasiivsete võõrliikide tõttu silmitsi otsese majandusliku kahjuga; rõhutab, et on vaja pakkuda sihipäraseid majanduslikke ja regulatiivseid stiimuleid, et edendada võõrliikide sihipärast eemaldamist kohalike kalurite poolt ranniku- ja sisevetes, et vähendada ökoloogilist survet ja toetada samal ajal kohalikke elatusvahendeid; rõhutab kindlustusskeemide võimalikku osatähtsust selle probleemi lahendamisel, eriti seoses tagajärgedega karpide kasvatajatele, vesiviljelustootjatele ja kaluritele;

42. kutsub liikmesriike ja komisjoni üles töötama välja teadlikkuse suurendamise kampaaniaid, et teavitada kalureid, kala- ja koorikloomade kasvatajaid, kalanduse sidusrühmi, sealhulgas harrastuskalureid, ning üldsust invasiivsete võõrliikide sissetoomisest, avastamisest ja mõjust, võõrliikide keskkonna- ja majandusmõjust ning viisidest, kuidas minimeerida nende sissetoomise ja levikuga kaasnevaid riske;

43. soovitab võimaluse korral töötada välja invasiivsetele võõrliikidele suunatud programmid, mille eesmärk on suurendada populatsiooni kontrolli ja pakkuda kaluritele hüvitusvõimalusi;

44. on seisukohal, et invasiivsete võõrliikide ohjamine võib pakkuda võimalusi täiendavaks ajutiseks sissetulekuks rakendusliku innovatsiooni kaudu, et luua lisaväärtusega tooteid, nagu bioväetised ja põllumajanduslikud substraadid, mis toetavad nende liikide kontrolli all hoidmist ja võimaluse korral nende hävitamist; kutsub komisjoni üles rahastama teadusuuringuid ja tehnoloogiasiiret selles valdkonnas;

45. rõhutab, et kui invasiivsete liikide hävitamine ei ole teostatav, võib invasiivsete liikide kasutamine inimtoiduks anda kaluritele ajutist lisasissetulekut ja aidata luua jõukust, mis toob kasu ELi kohalikule majandusele;

46. tervitab mõnede invasiivsete võõrliikide, näiteks vetikate, ajutist majanduslikku kasutamist toiduks ja muuks otstarbeks; juhib tähelepanu sellele, et sellised eesmärgid võivad lisaks inimtoidule hõlmata looma- ja kalasööta, ravimeid, pakendeid, kosmeetikatooteid või biokütuseid;

47. kordab, et lõppeesmärk on alati invasiivsete võõrliikide likvideerimine; rõhutab sellega seoses, et majanduslik sõltuvus invasiivsete võõrliikide kasutamisest peaks alati olema ajutine või teisejärguline ning et see ei tohi soodustada nende liikide levikut ega turuleviimist;

48. nõuab suuremat ja sihtotstarbelist rahalist toetust, et parandada rannikualade elatusvahendite ja mereökosüsteemide toimivat majandamist ja kaitset ning tundlike liikide kaitset, ning invasiivseid

võõrliike käsitlevaid teabe-, seire- ja varajase hoiatamise süsteeme piirkondlikul, riiklikul ja ELi tasandil, pidades silmas sellise toetuse positiivset mõju kalandusele, elurikkusele ja ökosüsteemidele;

49. nõuab kindlalt, et tulevane mitmeaastane finantsraamistik hõlmaks rahastamist kalalaevastiku konkurentsivõime tugevdamiseks selliste probleemide korral nagu kasvavad kulud, püügipiirkondade kadumine ja invasiivsete võõrliikide mõju; peab esmatähtsaks parandada kalurite juurdepääsu rahalistele vahenditele, et ajakohastada oma laevu, digitaliseerida oma tegevus ja mitmekesistada sissetulekuallikaid;

50. tuletab komisjonile meelde, et äärepoolseimad piirkonnad, saared ja rannikualad on tundlikele mereliikidele olulised turvalised kohad, kuid samas väga vähekaitstud invasiivsete võõrliikide suhtes; nõuab, et tunnustataks nende tundlike liikide kaitsmise ja invasiivsete võõrliikide vastu võitlemise tähtsust nendes piirkondades, eelkõige luues kaugetele ja saarepiirkondadele spetsiaalse kohaliku kalapüügi võimaluste programmi; rõhutab, et säästev ökoturism võib pakkuda võimalusi mitmekesistamiseks, säilitades samal ajal nende piirkondade ainulaadse bioloogilise mitmekesisuse ning tuues otsest kasu kalandus- ja vesiviljelussektorile;

o
o o

51. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile.